

перешкоджають формуванню та становленню правової держави та громадянського суспільства. Однією з таких загроз на світоглядному рівні є «злочинна парадигма», що з огляду поточної системи культурних цінностей та орієнтирів, має потенціал для формування та поширення. Недопущення її поширення та нейтралізація впливу суб'єктів, що транслують такі цінності є першочерговою задачею як державних, так і громадських інститутів, що досягається лише за рахунок консолідації та співробітництва.

Список використаних джерел:

1. Бодрійяр Жан. Суспільство споживання. Його міфи та структури / Пер. з фр. Е.А.Самарського, 2006. - 269 с.
2. Gerhard Schulze . (2005). Die Erlebnisgesellschaft . Kultursoziologie der Gegenwart . NY .: Campus Verlag , 612 p
3. Комих Н. «Суспільство вражень» як простір розгортання процесів трансформації розуміння права / Н. Комих // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. - 2021. - № 4 (114). – С. 75-80
4. Офіційний сайт Фонду Питирима Сорокіна (Вінчестер, США) URL: <https://cliffstreet.org/index.php/foundation>
5. Практичне використання іноземного досвіду в боротьбі з організованими злочинними групами, злочинними організаціями або злочинною спільнотою : метод. рек. / Ю.М. Крамаренко, О.С. Скок, Т.В. Шевченко. – Дніпро : ДДУВС, 2021. – 72 с.
6. Сучасні питання протидії організованим злочинності в Україні та за кордоном : монографія / Ю.М. Крамаренко, О.С. Скок, Т.В. Шевченко, В.Г. Хашев.). – Дніпро: ДДУВС, 2022. – 216 с.
7. Council of Europe. Council of Europe Committee on Counter-Terrorism (CDCT). URL: https://search.coe.int/cm/pages/result_details.aspx?objectid=0900001680a19655
8. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#n7>

Кривокурс О. Г.,
викладач кафедри криміналістики
та домедичної підготовки,
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

**ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ
МАЛОЛІТНЬОГО ПОТЕРПІЛОГО ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ
ЗЛІСНОГО НЕВИКОНАННЯ ОБОВ'ЯЗКІВ ПО ДОГЛЯДУ
ЗА ДИТИНОЮ**

Допит потерпілого є однією з першочергових та найбільш поширених слідчих (розшукових) дій під час проведення досудового розслідування. Погоджуючись з твердженням М.В. Салтевського, який визначає допит як

досудову, слідчу і судову дію, в процесі якої орган розслідування або суд одержують інформацію від допитуваного про обставини, що мають значення для встановлення істини в справі [1, с. 358].

Необхідно зазначити, що дана слідча дія характеризується високим рівнем складності її проведення, особливо під час розслідування злісного невиконання обов'язків по догляду за дитиною або за особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування. Це зумовлено тим, що в переважній більшості, потерпілим в даній категорії проваджень виступає малолітня особа, якій було завдано моральної або фізичної шкоди.

Кримінально-процесуальне законодавство в ст. 226 КПК України встановлює обов'язкові вимоги, щодо проведення допиту малолітньої або неповнолітньої особи, до яких законодавець відносить: обов'язкову участь законного представника, педагога або психолога, а за необхідності – лікаря; встановлюються обмеження в часі проведення слідчої дії (не можна проводити допит без перерви понад одну годину, а загалом понад дві години на день); заборона попередження особи, яка не досягла шістнадцяти років попереджати про кримінальну відповідальність за відмову від давання показань і за завідомо неправдиві показання [2].

Окрім особливостей проведення допиту малолітньої особи закріплених КПК України існують також криміналістичні особливості проведення даної слідчої дії.

Враховуючи, що в більшості випадків потерпілими від злочину, передбаченого ст. 166 КК України виступають малолітні, тобто особи, які не досягли чотирнадцяти років, перед посадовими особами органів досудового розслідування постає низка завдань, які необхідно вирішувати на всіх стадіях проведення слідчої дії [3].

На підготовчому етапі слід ретельно вивчити особу потерпілого, його взаємовідносини з батьками та іншими членами родини. Доцільно приділити увагу вибору місця проведення допиту. Не рекомендується проводити допит малолітнього потерпілого в службовому кабінеті слідчого, оскільки обстановка даного приміщення може здійснити негативний вплив на потерпілого. Доречно проводити допит з застосуванням методики «Зелена кімната», яка передбачає проведення слідчої дії в спеціально обладнаному приміщенні, обстановка якого «дружня» до потерпілого та візуально являє собою обстановку звичайної дитячої кімнати. Оскільки психіка дитини досить вразлива, проведення допиту за даною методикою дозволить мінімізувати негативний вплив на емоційний стан потерпілого, що в свою чергу забезпечить отримання правдивих свідчень від допитуваної особи.

Проведення допиту потерпілого на місці події, або за місцем його проживання буде тактичною помилкою, оскільки оточуюча дитину обстановка може негативно вплинути на психоемоційний стан допитуваної дитини.

Окрім вибору місця проведення допиту, важливе значення відіграє час

його проведення. Вибір часу відбувається в залежності від віку потерпілого, його психоемоційного стану та інших чинників. Вибору проміжку часу проведення допиту повинно передувати вивчення фізіологічних та психологічних особливостей допитуваної особи. Допит доцільно проводити в момент, коли задоволені всі, або більшість фізіологічних потреб потерпілого (особа не повинна мати відчуття голоду, спраги, втоми тощо). В такому випадку допитуваний буде більш зосереджений та відкритий до спілкування. Таким чином, пропонується проводити допит в проміжках часу з десятої до дванадцятої години, або в післяобідню пору доби з чотирнадцятої до шістнадцятої годин.

Перед початком проведення слідчої дії доцільно визначити коло осіб, які будуть залучені до її проведення. Окрім учасників, обов'язковість присутності яких закріплена нормами КПК, особа, яка проводить допит може за необхідності запросити інших учасників, наприклад представника служби у справах дітей, який особисто знає потерпілого та з яким у дитини склались довірливі стосунки. Тактичною помилкою під час розслідування злісного невиконання обов'язків по догляду за дитиною буде проведення допиту в присутності батьків, або інших членів родини, оскільки дитина може надати не правдиву інформацію стосовно подій, які відбулись намагаючись таким чином применшити роль протиправних дій винної особи.

Під час підготовки переліку питань, які необхідно поставити потерпілому, особі, яка проводить слідчу (розшукову) дію, доцільно погодити їх кількість, послідовність і формулювання із психологом, якого запрошено для проведення допиту. З огляду на законодавчо закріплені в КПК обмеження в часі проведення даної слідчої дії не доречно ставити велику кількість питань, а формулювання питань повинні бути лаконічними, та простими для сприйняття допитуваного. Зміст і побудова питання не повинні бути обтяжені термінологією або складним понятійним апаратом, який дитина в силу свого віку не в змозі зрозуміти.

Окрім перелічених вище тактичних прийомів, на підготовчому етапі приймається рішення про використання технічних засобів фіксації слідчої (розшукової) дії. Процес допиту малолітнього рекомендовано фіксувати за допомогою відеозапису. Така рекомендація дозволяє визнати носій інформації із записом проведення слідчої дії речовим доказом у кримінальному провадженні, що в подальшому дозволить використати такий запис для проведення інших процесуальних дій, наприклад проведення судово – психіатричної експертизи, під час проведення якої експерту необхідно ознайомитись з матеріалами кримінального провадження, а відеозапис проведення слідчої (розшукової) дії, дасть змогу експерту точно оцінити стан допитуваної особи, зробити висновок стосовно правдивості наданих відомостей, тим самим забезпечить в короткий проміжок часу надання результатів експертизи ініціатору її проведення. Також фіксація дозволить слідчому, прокурору або суду в подальшому переглядати запис

допиту для відповіді на питання, які можуть виникнути в ході розслідування, без повторного виклику для допиту малолітнього потерпілого.

У зв'язку з викладеним, слід наголосити, що підготовка до проведення допиту потерпілого під час розслідування злісного невиконання обов'язків по догляду за дитиною відіграє важливу роль та вимагає від суб'єкта проведення слідчої дії максимальної концентрації та виконання досить великої кількості як процесуальних, так і тактичних дій з підготовки до її проведення.

Список використаних джерел:

1. Салтевський М. В. Криміналістика (у сучасному викладі). Київ: Кондор, 2006. 588 с.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України. *Офіційний сайт Верховної ради України*: веб-сайт URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення 18.09.2022);
3. Сімейний кодекс України. *Офіційний сайт Верховної ради України*: веб-сайт URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> (дата звернення 20.10.2022).

Лаврієнко М.М.,

здобувач вищої освіти на
бакалаврському рівні юридичного
факультету Хмельницького
університету управління та права імені
Леоніда Юзькова

Науковий керівник:

Захарчук В.М.

доцент кафедри кримінального права та
процесу Хмельницького університету
та права імені Леоніда Юзькова,
доцент, кандидат юридичних наук

ДЕЗЕРТИРСТВО В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

24 лютого 2022 року російська федерація розпочала повномасштабне вторгнення на територію суверенної, незалежної України. Цього ж дня в нашій державі було введено воєнний стан, який діє дотепер. Саме тому доцільно дати визначення поняттю «воєнний стан».

Згідно з статтею 1 ЗУ «Про правовий режим воєнного стану», воєнний стан – це особливий правовий режим, який вводиться в Україні чи в окремих її місцевостях у разі збройної агресії або ж загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності й передбачає